

NE JENOM CHLEBEM BUDE ČLOVĚK ŽIV...

„...ale každým slovem, které vychází z Božích úst.“ Pokud budeme uvažovat o nějaké typicky evangelické praxi zbožnosti, připadneme jistě na prvním místě na téma četby Písma. Nejen té společné při bohoslužbách nebo biblických hodinách, ale také té osobní. Bývalo to poznávací znamení evangelického duchovního života. Jak jsme na tom ale dnes? Neotevírají římsští katolíci (a samozřejmě evangelikálové a charismatici) dnes Písmo mnohdy častěji a jaksí – samozřejměji? Často mám dojem, ačkoli žádný výzkum v této věci jsem nepodnikal, že mnoho evangeliků přes všechna kázání o významu Bible tuto knihu čte s ostychem a obavami. Jakoby kázání a výklady nás farářů lidí od Bible spíše odrazovaly a způsobovaly, že se křesťané bojí Bibli otevřít sami, bez faráře, bez vysvětlení teologických autorit apod. Jakoby měli strach, co tam najdou a jak si s tím poradí.

Nakonec na té účtě ke vzdělanému přístupu k Písmu něco je. Vymírání některých podob písmáctví, které bez souvislosti z Bible kdeco svévolně vyvozovalo, není třeba litovat. Ale otázkou je, zda jsme s vaničkou nevyhlili i dítě, zda jsme si jako pokřtění nenechali Bibli „patentovanými“ teology vzít. Kázání a výklad mají v životě církve své důležité, ba zásadní, místo. Ale Bible není jen text k výkladu, je to Boží slovo, které můžeme číst také osobně jako Boží „milostný dopis“, duchovní četba. Není to jen potrava pro náš rozum, ale slovo z Božích úst, náš každodenní chléb, který nás vnitřně sytí. Když Martin Luther hovoří o jasnosti Písma svatého, zdůrazní, že vedle té vnější, spočívající v soudu učitelů a kazatelů,

existuje také ona vnitřní, působená Duchem svatým v každém věřícím.

Na letošním farářském kurzu Petr Zimmerling, německý evangelický teolog, který se systematicky zabývá evangelickou spiritualitou, k překvapení mnohých přítomných řekl, že cesta do středu evangelické zbožnosti, tedy k Písmu svatému, už pro nás prostě nemůže být návratem k minulému a nevede přímou cestou k biblickému textu. Ale že tento ztracený poklad naší víry můžeme najít jen oklikou přes různé podoby duchovního života, které ač křesťansky tradiční, jsou v evangelické církvi teprve nově objevovány: meditace, denní modlitba, exercicie, poutě, Ježíšova modlitba, růženec (existuje také ke Kristu se obracející forma této opakující se modlitby) apod. Tato myšlenka, která pro leckoho bude provokativní, odpovídá i mé zkušenosti. Když si totiž v dobré vůli a touze víry vyhradím čas pro četbu Písma, jsem konfrontován s otázkami: co mám číst, jak dlouho, jak se na četbu připravit – a jak s přečteným naložit? Potřebujeme nějakou metodu, ukazatele cesty.

Osobně jsem za tyto „turistické značky“ zkušenějších pro osobní rozjímání nad Písmem velmi vděčný – a vlastně si ho bez nich moc nedokážu představit, protože jsem člověk bez fantazie a stále mám tendenci sklouzávat na rovinu rozumového výkladu. Takový ukazatel se od výkladu liší tím, že nechce text vysvětlit a „odzbrotit“, ale má nám pomoci, abychom jeho „těžkou tonáž“ na sobě zakusili, abychom se s ním osobně konfrontovali a nechali na Duchu svatém, aby nás oslovil tím, co je pro nás v naší situaci to podstatné.

kresba Diana Živná

Tedy abychom nenaslouchali Bibli jen jako krásné melodii, která nás dojme, ale abychom ji spíše četli jako notovou partituru, podle níž pak zahrajeme svou jedinečně interpretovanou píseň. Ne abychom se něco nového dozvěděli, ale abychom Boží slovo „chutnali“ jako když jíme chléb. Ne abychom byli informováni, ale (trans)formováni, proměnění. Abychom, jak říká stará mnišská rada, nechali myšlenky sestoupit z hlavy do srdce. Nebo ještě jinak. Abychom Bibli dovolili vyložit nás, místo abychom my vykládali ji. Abychom skrze Boží slovo byli přetvořeni v Kristův obraz, místo abychom Bibli přemalovávali k obrazu svému.

Nejde tak vlastně v duchovním životě o naši práci s Bibli, ale spíše o Boží dílo s námi. Vždyť ani modlitba není především naše konání a mluvení, ale naslouchání a otevřenost Božímu jednání. A přece nás stojí také námaha. Potřebuje čas a prostor – a také nějakou metodu, cestu, kterou půjdeme k cíli. Tou cestou k Bohu je nakonec Kristus sám, který ovšem říká: „Písma svědčí o mně“ (J 5,39).”

- kš -

HLAVU POPELEM

V Bibli mě vždy fascinovaly (především starozákonní) projevy kajícího, vyjádřené větami: „posypal si hlavu popelem“ nebo „roztrhl svůj plášť a oholil si hlavu“, či dokonce „seděl v popelu“ (Jób) a když ho přišli navštívit jeho přátelé, „dali se do hrozného pláče, roztrhli své pláště a sypali si na hlavu prach, až létal k obloze“ .

Dnes si roucha netrháme a na znamení pokání přijímáme od duchovních „popelec“, tedy znamení kříže na čelo.

Co pro nás pokání znamená dnes?

Na to jsme se zeptali v anketě a zde jsou odpovědi:

● Má to dvě části, roviny: „PO-KÁNÍ“

1. „Kání“ bez dalšího znamená „lítost“; „kání SE“, když o lítosti začnu přemýšlet a reflektovat ji znamená „vyznávání hříchů“, ať v osobní modlitbě, veřejné či osobní Zpovědi (a zapomenout bych neměl na osobní odpuštění mezi lidmi: viníkem a postiženým).

2. „Potom“ je „odpuštění“, které není lidským, ale Božím dílem (třeba poškozený odpustit může; by měl?).

3. Slovo podbízí domýšlení dál: „změna života“... Pro katolíka „součást pokání“ jako „zadost-učinění“... pro evangelíka důsledek, vliv Boží milosti.

● Pokání je pro mě přiznání vin a náprava, samozřejmě to bude vždy jen nemotorný pokus Božího dítěte, nic víc člověk nesvede.

● Vyznání vin Bohu nebo člověku. Bohužel obojí může být nahlíženo jako alibistické.

● Radikální změna pohledu – z Boží perspektivy...

● Usměrnění orientace v životě – „s pohledem upřeným ke Kristu.“

● Připustit pravdu o sobě, vpustit Boží milost, něco opustit nebo se (do) něčeho pustit...

● Krůček na cestě učení a poznání.

● Proměna myšlení, která vede k proměně rozhodnutí a vnějších projevů. Je to životní styl, celoživotní proces.

● Věc těžkou – uznat, že nejsem dokonalý, že hřích má větší moc, než já, že sám nejsem schopen svůj život naplnit, pomoci druhým.

● Věc radostnou – nemusím to skrývat, mohu to Bohu vyznat a přijmout odpuštění, ujištění, že mě má rád a sílu jít za ním.

● K pokání patří pokora. Proto prosím Hospodina s pokorou v srdci za jeho lásku, milost, lituji svých hříchů a prosím za jejich odpuštění.

● Vzpomínám si na vyučování jednoho amerického kazatele, které jsem kdysi tlumočila. Bylo to tak intenzivní, že si to pamatuji dodnes. On to měl rozdělené do čtyř kroků (psal to i na tabuli):

– Uvědomuji si, že je v mém životě něco špatně (hřích) a chci to změnit.

– Lituji svých hříchů a vyznám je.

– Přijímám odpuštění.

– Navazuji nový kontakt s Pánem a ke svým hříchům se už nevracím.

Jak zdánlivě jednoduché a jak nelehké! Nic navenek. To vše se musí odehrát uvnitř.

- mno -

NEOBYČEJNÝ VÝLET

Je osm hodin ráno, do oken se průbojně derou paprsky ostrého letního slunce a v dáli se rozeznají zvony. Ranní ptáčata a horlivci se bez meškání vydávají za jejich zvukem, zatímco ospalci se ještě jednou přetočí na druhý bok a pak začnou pomalu rozlepovat víčka. V umývárkách to bzučí jako v úle – jedni se snaží přimět k bdělosti chrstnutím studené vody do obličeje, jiní se zušlechťují pomocí líčidel či holicích strojků.

Ke kostelu proudí davy lidí. Jedni přicházejí v hlučné teenagerovské partě, jedni s celou svou rodinou, jedni rozvážně krácejí v důvěrném přátelském hovoru a jiní pohrouženi do sebe... - a přece možná také v hovoru... - Jejich partnera však můžeme jen tušit. Možná jde po jejich boku a zároveň i po našem. Někdo se mu právě svěřuje, někdo mu naslouchá – a někdo s ním zkrátka sdílí svou radost ze života nebo ho prostě považuje za součást své veselé party.

Čistokrevný árijec vedle jinocha čokoládově zbarvené pleti, řádová sestra vedle evangelického faráře, dívka v muslimském hidžábu vedle muže, jehož pleš přikrývá židovská jarmulka... - Na různost jsem zvyklá. Ale takhle koncentrovanou jsem jí asi ještě nikdy nikde nezažila.

Před kostelem postávají dobrovolníci držící cedule s nápisy v různých jazycích. Pokyn zní jednoznačně a má být všem srozumitelný. Sillence, Silenzio, Stille, Ticho. – Sem se přicházejí lidé ztížit a duchovně usebrat. Kdo by chtěl pokračovat v bujarém švitoření, nechť se od tohoto místa raději vzdálí.

V 8:15 je již kostel přeplněný k prasknutí. Zvony

utichají a s nimi i poslední špitající hlásky uvnitř. Ticho v kostele by se dalo krájet. Do něj po chvíli zazní zvuk varhan, vyzývající k první ranní chvále Hospodina. Kostel zaburácí hlaholem pěti tisíc hlasů lačnicích po duchovní potravě. Té dostávají návštěvníci Taizé tolik, kolik jen dokážou pozřít a strávit. Od ranní modlitby přes dopolední biblické zamyšlení, sdílení ve skupinách, polední modlitbu, různorodý odpolední program, až po třetí a poslední modlitební ztišení na sklonku dne. V létě jsem takto prožila jeden nezapomenutelný týden.

Taizé je vesnička, která se nachází na jihu francouzského regionu Burgundsko poblíž někdejší demarkační linie, která v letech 1940–1942 dělila Francii na dvě části. V roce 1940 si ji Roger Schutz-Marsauche vybral jako místo vhodné pro přijímání válečných uprchlíků, většinou židovského původu. Roku 1942 obsadili Němci i druhou, doposud svobodnou část Francie a Roger se uchýlil do svého rodného Švýcarska, kde dál rozpracovával svoji myšlenku vytvoření mezinárodního ekumenického společenství, které by dennodenně usilovalo o smíření mezi křesťany, a potažmo i mezi lidmi z celého světa. Už v té době se s jeho vizí ztotožnili tři další muži, kteří s ním po válce odešli zpět do Taizé, kde se od té doby rozrůstá komunita

bratří z různých křesťanských denominací. Bratři jsou si navzájem oporou a utvrzením v důležitosti jejich poslání: být malým, ale viditelným znamením smíření. Za jeho naplňování se přimlouvají při každé modlitbě a věrnost mu prokazují také svým prostým způsobem života a působením v těch nejhudších koutech světa.

Jejich víra se zdá být téměř hmatatelnou. – Při každém pohledu na ně se ve mně spontánně rozhojnil pokoj a ujištění, že Bůh je v tomto hříchem pokřiveném světě

v každém okamžiku s námi a znovu a znovu nám nabízí útočiště ve své náruči.

Nejintenzivněji jsem prožila poslední tři dny, které jsem strávila „v tichu“. V Taizé je každému nabídnuta možnost uchýlit se na celý týden či na poslední tři dny na klidné místo, kde vládne trochu jiná pravidla, než uprostřed živé vesničky. Největší interakci s druhými tam člověk zažije při jídle, které sdílí s ostatními „tichými bytostmi“ ve stejný čas na stejném místě. – U toho bývá zapotřebí se na některých věcech domluvit. Většinou se ale i to obejde beze slov nebo postačí šeptnutí jednoslovného pokynu. Po zbytek času si „každý hledí svého“ a s ostatními záměrně nenavazuje kontakt. Jediným komunikačním partnerem se pro tyto dny stává Bůh. Čím víc je člověk sám se sebou, tím blíž může být k Bohu. A to je záměrem tohoto času stráveného v tichosti. Přiblížit se Bohu. Ne příliš mluvit, ale hlavně mu naslouchat. Nechat ho promlouvat rozličnými prostředky. Skrze vůni květin, oblaka rozvázně plynoucí po obloze, blahodárny déšť skrápějící vyprahlou zemi, vánek, který hladí tváře, trávu ohýbající se pod bosými chodidly, skrze spontánní zpěv písně či bezstarostný běh po nesečené louce... Přítomnost Ducha Božího najednou vykukuje téměř ze všeho kolem nás a uchvacuje nás svou krásou a rozmanitostí. Člověk si třídí myšlenky, rekapituluje, vyhlíží vpřed – to vše tváří v tvář Boží prozřetelnosti a přijetí, všem pochybením navzdory. Cítila jsem se neuvěřitelně obdarovaná, vděčně a vroucně jsem toužila uchovat si tento obraz Boha i do všech všedních dnů. – Všední dny sice přinášejí mnoho starostí, ale vzpomínka na to, jak jsem „měla Boha nadosah“ mě k němu vždycky zase trochu přiblíží a vlije do mé duše pokoj. Každá malicherná honba za ziskem či výsledkem nějaké činnosti tím ztratí na své naléhavosti a do popředí vystoupí prostý úsměv, vlídné slovo, projev přízně či sounáležitosti a odvaha postavit se čelem k palčivým problémům.

To nejcennější, co jsem si z Taizé odvezla, je něco, pro co koneckonců není nutné jezdit tak daleko.

I u nás existují místa, která skýtají příhodné podmínky k usebrání se a duchovní obnově. Co ale považují za naprosto nezbytné, je vyhrazení si času, kdy budu nerušen/a ruchem okolního světa a budu moct připraveně říct: „Bože, mluv, tvůj služebník slyší.“

Helena Esterlová

A ZASE JE TU TEN PŮST!

Ano, ten půst, který má tisíc podob v různých náboženstvích, duchovních praktikách, v léčitelství i v medicíně. Co říkáte následujícím citátům?

„Tělo se postem stává chrámem Ducha svatého. Stává se přístupné pro Božího Ducha.“ Anselm Grün

„Půst je vzácný Boží dar – prastarý zákon – který se zachoval jako dědictví Otců a existuje dodnes. Přijměte jej tedy s radostí.“ Basil Veliký

„Půst je napodobováním andělů, pohrdáním věcmi tohoto věku, školou modlitby, potravou duše, uzdou úst,

potíráním smyslnosti (...) posiluje rozum, pročištěje mysl.“ Jan Zlatoústý

„Modlitba vede na půl cesty k Bohu, půst nás přivádí k nebeské bráně.“ Mohammed

„Co nevyléčí hlad, nevyléčí žádný lék.“ Hippokrates

„Církev na účinný půst zapoměla a přenechala jej léčitelství a meditačním hnutím.“ Anselm Grün

Z Písma víme, že čtyřicetidenní půsty zcela bez potravy držel Mojžíš, Eliáš i Ježíš. Ve Starém zákoně je popsána řada půstů (i postů) při ohrožení lidu a ve vypjatých situacích, v Novém zákoně pak třeba askeze Jana Křtitele. Půsty se mohou zdát původní židovsko-křesťanskou tradicí, ovšem drželi je běžně i Řekové – a to byli pohané. Dokonce měli překvapivě rovněž v oblibě čtyřicetidenní půsty, držel je například Pythagoras a jeho žáci. Paradoxem je, že nějakou podobu půstu znají téměř všechna náboženství, ale od vyžadování přísné podoby se vesměs upustilo. Možná kvůli zdravotním rizikům, možná i proto, že by to bylo nepopulární. A je to tak správně. Půst má být především individuálním rozhodnutím. Církev, které dávají nějaký návod k půstu, hovoří nejčastěji o vynechání masa a – určitě správně – i o vynechání některých požitků či vymožeností civilizace. Přísnější parametry půstu už by měly být výhradně výsledkem vlastního rozhodnutí.

A jaký to má všechno význam? Výše citovaný Anselm Grün považuje půst za modlitbu tělem. Je to možná trochu nadnesené, ale současné hluboké obrácení myslí k Bohu půstu dává smysl.

Nabízí se otázka, zda není nemístné při duchovně orientovaném půstu řešit otázky tělesného zdraví. Domnívám se, že nikoliv. Modlit se za uzdravení považujeme za normální, přidat k tomu i „modlitbu tělem“ se tedy zdá být rozumné. Opačný problém je možnost poškození zdraví dlouhým půstem. A tady se už zdravotní stránkou půstu zabývat musíme. Čtyřicet dnů bez potravy vydržet lze, sám to mohu potvrdit. Je to snazší, než se zdá, ale rozhodně ne úplně snadné a bez rizik. Bez zkušeností s kratšími půsty a bez seznámení se s nějakou seriózní literaturou o průběhu půstu to nelze doporučit. I k vlastnímu zdraví je třeba přistupovat zodpovědně a s pokorou jako k daru.

Tak si vyberme každý formu půstu, která nám vyhovuje, modleme se a připravujme se na blížící se Velikonoce.

Radko Křivánek

MODLI SE, KDYŽ JDEŠ / PRAY AS YOU GO /

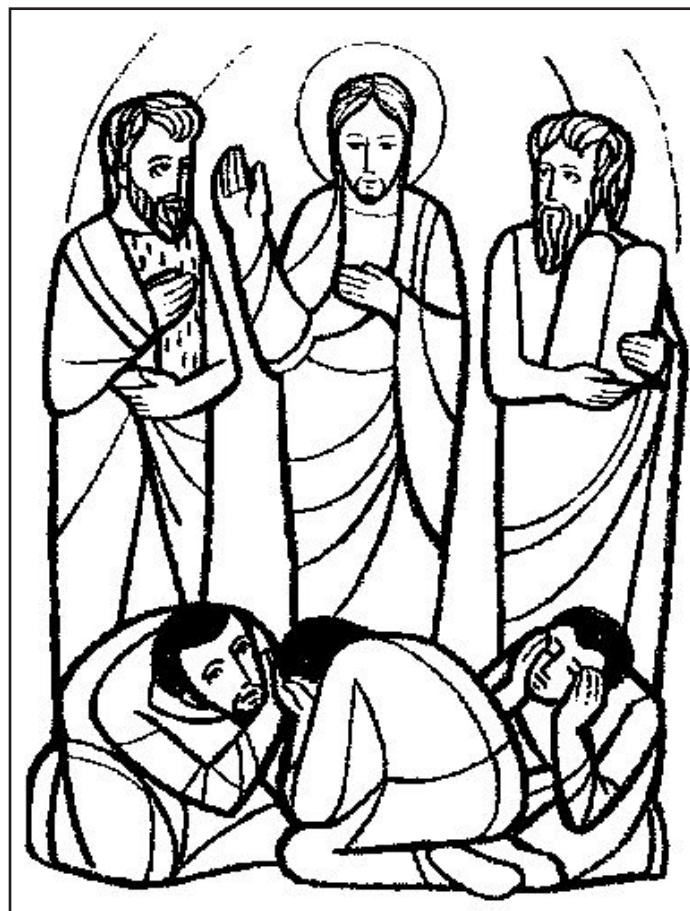
Takový je název mobilní aplikace, která mi přináší každodenní radost. Musím však předeslat, že zatím existuje pouze v angličtině, alespoň o podobné české verzi nevím. Je však téměř jisté, že dříve či později k dispozici bude – uvažují o ní ve vydavatelství „Paulínky“. Tu anglickou připravují britští jezuité a je poměrně dobře srozumitelná těm, kdo jsou v jazyce alespoň středně pokročilí.

O co tedy jde? Aplikace přináší denní čtení z Písma dle liturgického kalendáře, a to jak v mluvené, tak zároveň v psané podobě. Po hudebním předělu následuje krátké zamyšlení nad textem a podnět pro uživatele ve formě otázek, směřujících k našemu životu. Po další chvilce duchovní hudby přichází pobídka k osobní modlitbě: „Máš-li něco na srdci, co bys chtěl říci našemu Pánu, řekni mu to teď!“ Po tiché pauze uslyšíme znovu tu nejdůležitější část, jádro příslušného textu, většinou evangelia.

Časově to zabere zhruba 10-15 minut a přínos aplikace vidím v té snadné dostupnosti.

Všichni se snažíme (alespoň víme, že bychom měli) číst Boží slovo denně a rozjímat o něm. Ale někdy se ten čas hledá těžko a stejně tak Bible není vždy po ruce. Mobil nás však provází neustále a tak je velmi jednoduché prokliknout se k denní porci Božího slova. Kdykoliv, kdekoliv. Deset, patnáct minut s naším Pánem.

- mno -

KŘEŠŤANSKÁ MEDITACE S KARIN JOHNE

Předloni na Velký pátek zemřela Karin Johne. Je v tom cosi hluboce symbolického. Bylo jí tak dáno dovršit to, co celý život zakoušela a zprostředkovala druhým: vnitřní spojení ve víře s ukřižovaným a vzkříšeným Kristem. Tato u nás nepřilíš známá duchovní průvodkyně a spisovatelka se narodila roku 1928 v Lipsku, studovala teologii, stala se matkou pěti dětí – a i když farářské povolání přenechala svému muži, od roku 1975 se na základě osobní duchovní zkuš-

nosti začala intenzivně věnovat doprovázení v křesťanské meditaci a při ekumenických exerciciích. V úvodu její webové stránky stojí: „*Jsou-li dnes internetová pastorece, duchovní doprovázení, exercicie a exercicie všedního dne (obojí také v podobě dopisových a internetových kurzů) v evangelické církvi téměř samozřejmostí, pak je to bystotně zásluhou Karin Johne, která se nechala v této práci a skrze ni vést Bohem.*“ To samozřejmě úplně neplatí pro českou situaci, ale i zde najdeme její určité stopy, které autora těchto řádků v jeho duchovním životě zásadně ovlivnily.

Bohatá publikační činnost Karin Johne zahrnuje řadu meditací zejména k biblickým textům. Nejde o teoretické výklady, ale o úvody k vlastnímu rozjímání, vycházející z mnohaleté praxe individuálního i skupinového duchovního doprovázení. V češtině bohužel vyšla zatím pouze jediná kniha, a to v překladu poněkud jednostranně nazvaná „*Modlitba mlčení*“ (KNA, 2000), v originále „*Modlitba slovy a modlitba mlčení*“, v níž se věnuje dvěma rozměrům, hloubky a šířky, v křesťanské modlitbě. A pak už jen samizdat „*Duchovní cvičení pro všední den*“, přeložený Jaroslavem Vokounem, který se před několika lety stal doprovodným textem ekumenických exercicií, k nimž se skupinka lidí setkávala v našem sboru (pracovní verze textu je pro zájemce k dispozici). Pro ty, kdo čtou německy, je ovšem možnost často doslova za pár eur objednat její knihy v německých antikvariátech nebo navštívit její stránku <http://karin-johne.de/>.

Cílem tohoto textu není detailně uvést do díla Karin Johne ani teoretických předpokladů jejího přístupu. Stručně lze říci, že vychází především z pojetí symbolu v chápání teologa Paula Tillich, ovšem inspiruje se v mnoha křesťanských spirituálních tradicích (např. u Ignáce z Loyoly či Mistra Eckharta). Naším záměrem je stručně přiblížit, jak chápe křesťanskou meditaci a pozvat k ní – a nabídnout i malou „ochutnávku“. V teologickém úvodu ke knize meditací nad Lukášovým evangeliem („*Síla víry*“) Johne zdůrazňuje, že centrem křesťanské víry je možnost osobního setkání s Bohem jako „*Ty*“. V tom se křesťanské rozjímání liší od jiných neosobních podob meditace, zejména východního původu. Protějšek Božího „*Ty*“ předpokládá naše „*já*“. Obrazně řečeno: zda je při Božím navštívení někdo „*doma*“. Cílem „*cvičení ve zbožnosti*“ není pohroužení se do „*zbožného oparu*“, ale to, abychom se stali Kristovými svědky – nejen tím, co říkáme, ale celým svým bytím. Svědkem ovšem může být jen ten, kdo něco osobně zakusil, kdo za zvěst ručí svým životem. Smyslem křesťanské meditace je tedy integrace křesťanského poselství do celku našeho života. Tím už je též naznačeno, že proti sobě nemůže stát aktivní život a ponoření do „*duchovna*“. Život v následování Krista, byť třeba klopotným, je nejen kýženým důsledkem modlitby a naslouchání Božímu slovu, ale také jejich nezbytným předpokladem, kontextem, v němž jsme vůbec schopni Božímu slovu porozumět. Proti jednostrannostem v pojetí křesťanského života Johne zdůrazňuje spojení lásky k Bohu a lásky k bližnímu, které nelze vzájemně nahradit.

A jaké konkrétní podoby křesťanského rozjímání Johne vždy znovu ve svých doprovodných textech nabízí? Tlumočím z úvodů k jejím knihám:

Základní meditace

Smyslem této formy rozjímání je příprava na vlastní setkání s biblickým textem. Může jít o meditaci určitého symbolu, která spojuje text s mou životní zkušeností a činí mne tak oslovitelným a vnímavým. Jde o jakési ladění nástrojů v orchestru před koncertem (to je ostatně také příklad základní meditace). Každá věc i jednání se může v rozjímání stát symbolem, tedy je možné viditelnou, smyslově uchopitelnou skutečnost přenést na lidskou a duchovní rovinu. Mohu například meditovat cestu: zkušenost s cestou, která může rovná či klikatá, kluzká nebo kamenitá, snadná nebo lehká, slunečná nebo potmělá, mohu následně přenést na vnější i vnitřní úseky mé životní cesty, na Krista jako „*cestu*“ i na cestu druhých lidí v podobě přímluvy.

Základní přípravná meditace může mít též podobu meditace metafory, v níž naopak pro naši nevyslovitelnou duchovní zkušenost hledáme vhodný obraz z běžného života (např. „*víra je pro mne jako rozvítý květ*“). Jiným základem takového přípravného rozjímání může být úsloví, které vychází z naší zkušenosti (např. výstupu na horu) a je možné ho převést také na jiné životní roviny.

Biblický text

Základním předmětem meditace v evangelickém pojetí je samozřejmě četba biblického textu. K ní patří nalezení určitého odstupu od jiných denních činností (chvíle ticha, stále klidné modlitební místo, „*vypuštění*“ toho, co mne zaměstnává opakovaným výdechem apod.). Pomalé a hlasité čtení textu. Smyslové vnímání přečteného za pomoci představivosti: vidět, co kdo dělá, slyšet, co kdo říká, vnímat vůně, tóny – a najít tak v příběhu své místo. Nebo se zastavit třeba jen u jednoho slova, které se mne dotklo a nechat ho do sebe proniknout.

Meditace Krista

Písmo svědčí o Kristu, odhaluje nám jeho tvář. Pravdu, kterou v Písmu objevíme, můžeme vztáhnout na něj. Například čteme-li blahoslavenství či příkazy Kázání na hoře, nemusíme se v jejich zrcadle na prvním místě dívat sami na sebe, ale začít tím, že budeme hledět na Krista, který zde vlastně mluví především sám o sobě. Cílem toho nazírání je naše připodobnění Kristu – ne silou vůle, ale pouhého hledění. Neboť to, na co se s láskou díváme, tomu se stáváme podobnější.

Modlitba opakování

Tato podoba modlitby, která může nabývat různých forem, je prastarou tradicí, nazývanou církevními otci *ruminatio* (přežvykování). Připomíná, že méně je v modlitbě někdy více. V modlitbě opakování vážu několik slov Písma nebo modlitby na svůj dech, rytmus nádechu a výdechu. Boží slovo tak může člověka prostoupit, že i když se navenek pak vědomě věnuje jiné činnosti (ruční práci, putování, řízení auta), „*ono*“ se v něm stále modlí.

Modlitba těla

V Bibli najdeme řadu modlitebních pozic (klečení, ležení, bití do prsou, pozvednutí dlaní apod.). Zapojení těla do naší modlitby nám může zprostředkovat nové zkušenosti, protože do vztahu s Bohem vstoupí i jiné dimenze našeho lidství, než pouze rozumová. Navíc nám tělesná modlitba pomáhá v soustředění a spočinutí v Boží přítomnosti. Zatímco totiž naše myšlenky „létají“ obvykle v minulosti nebo budoucnosti, naše tělo je vždy jen „teď a tady“.

Hlubinná meditace

V hlubinné meditaci jde o to – často na závěr – najít jediné slovo nebo obraz, u něhož mohu prodlít a sestoupit do hloubky. Jde o to, co mne v biblickém textu „nejhlouběji“ zasáhlo. Taková modlitba již nepotřebuje slova a ústí do mlčení jako předchutí věčnosti.

ZÁBLESK NOVÉ SKUTEČNOSTI

Pozvání k rozjímání nad evangeliem o proměnění na hoře, které se čte o 2. neděli v postu.

Biblický text: L 9, 28-36

Asi osm dní po těchto slovech vzal s sebou Petra, Jana a Jakuba a vystoupil na horu, aby se pomodlil. A když se modlil, vzhled jeho tváře se změnil a jeho oděv se bělostně rozzářil. A hle, dva muži s ním rozmlouvali - byli to Mojžíš a Eliáš, kteří se ukázali v slávě a mluvili o jeho odchodu, který se měl naplnit v Jeruzalémě. Petr a jeho druhové byli obtíženi spánkem. Když se probudili, uviděli jeho slávu a ty dva muže stojící s ním. I stalo se, když se od něho oddělovali, že Petr řekl Ježíšovi: „Mistře, je pro nás dobré tu být. Udělejme tři stánky, jeden tobě, jeden Mojžíšovi a jeden Eliášovi.“ Nevěděl, co mluví. Zatímco to říkal, objevil se oblak a zastiňoval je. Ulekli se, když vcházeli do oblaku. A z oblaku se ozval hlas: „Toto je můj Syn, Vyvolený, toho poslouchejte.“ A když zazněl ten hlas, našli Ježíše samotného. Umlkli a nikomu v oněch dnech nepověděli nic o tom, co uviděli.

Základní meditace: Průsvitnost (transparence)...

Meditace Krista:

„Po osmi dnech...“

Víš a tušíš, Pane, že na Tebe čeká něco zvláštního, něco velkého. Připravuješ se na to a čekáš na vhodnou příležitost:

- Pokusím se vcítit se do Tvého poslechnutí vůle Otce: Kdy je vhodná příležitost („kairos“), pravý čas?

- Jak to vypadá s mým vlastním vnitřním rozpoznáním pravého času?...

- pro mou modlitbu?...

- pro nějaký úkol?...

„Vzal s sebou...“

Pane, nechceš být sám v této rozhodující hodině své cesty. Bereš s sebou své tři blízké učedníky...

- Koho bych chtěl já mít s sebou v podobně rozhodující hodině?

- Nakolik jsem připraven dělit se s druhými o vzácné zkušenosti?... (zvláště když druzí v rozhodující moment spí a nejsou pro takový prožitek „zralí“?...)

„Vystoupil s nimi na horu, aby se modlil.“

Stoupáš na horu, aby ses modlil.

- Připomenu si nějaký výstup na horu s jeho těžkostmi

- co tě vede k tomu, abys na sebe tuto námahu vzal a žádal to také po svých učednících?

- jak to vypadá u mne, podstoupit pro dobrou modlitbu úsilí, námahu, obět?... Hodí se to vůbec do mého způsobu uvažování v pohledu na modlitbu? ...

„A když se modlil, nabyla jeho tvář nového vzhledu a jeho roucho bělostně zářilo.“

Prožíváš, Pane, že se v modlitbě stáváš průhledným (transparentním) pro Boží skutečnost, takže se neviditelná skutečnost krátkodobě stane viditelnou také pro druhé. To se děje při modlitbě na hoře.

- Přál bych si někdy prožít něco z takové průhlednosti pro věčné? - Pátrám po tom, zda je někde ve mně taková skrytá touha...

- Víím, že takové viditelné prolomení Božího světa vždy zůstává čistým darem, není dosažitelné úsilím. A přece: V pohledu na Ježíše se ptám, zda ze své strany činím vše, abych tuto vzácnou možnost neblokoval, nestavěl jí žádné zábrany...

„A hle, rozmlouvali s ním dva muži...“

Zakoušíš, Pane, v této modlitbě, že se pro Tebe otevírá Boží svět (již při Tvém křtu se nad Tebou otevřelo nebe)...

Přítom zakoušíš překonání času a prostoru: Minulost je přítomná v obou velkých prorocích Božího lidu – budoucnost se Ti zjevuje jako naplnění v utrpení v Jeruzalémě...

- Mistr Eckhart říká, že prostor a čas jsou rozpuštěny, když člověk pocítí dotek věčnosti, v níž už není času a prostoru.

- Kde jako člověk mohu tušit relativitu prostoru a času a snad ji i trochu prožít?...

- Mohu předpokládat, že to má snad něco společného s Bohem a „věčností“?...

„Zjevili se v slávě“

Přítom, Pane, zakoušíš smyslově skutečnost, která zůstává jinak našim smyslům skrytá – že pozemské je jen předběžné, že se může stát průhledným, transparentním, pro věčné...

Slyšíš smyslově, co se jinak zjevuje pouze víře:

„Ty jsi můj milovaný syn“ (také zde zřetelný náznak na Tvůj křest s hlasem z nebe)...

- Můžeme zde u Tebe pozorovat něco, co se v tobě leskne, co je ale skrytě nám všem vlastní jako „dětem Božím“, „posvěceným v Kristu“, „milovaným dětem Božím“?...

- Smím si v pohledu na tento obraz evangelia nově uvědomit vlastní důstojnost, ve víře ji přijmout („přijali jste ducha synovství“ Ř 8,25)...

Identifikace s učedníky:

Vcítím se do jednoho z učedníků: Jak mu může být,

- když s Ježíšem stoupá na horu...?

- když procitne ze spánku a náhle před sebou vidí tento neočekávaný obraz...?

- když chce „stavět stany“? (Znám odněkud něco podob-

ného?...)

- když slyší hlas z nebe...?
- když před nimi opět náhle stojí Ježíš sám...?
- co ho může přimět, aby mlčel o tom, co viděl a prožil...?
- když sestupují opět z hory dolů...

Hlubinná meditace:

Nesmím si zde ve svém duchovním životě stavět žádné „stany“, ale zůstávám člověkem „na cestě“...

Karin JOHNE, *Síla víry. Meditace k Lukášovu evangeliu*, Graz – Wien – Köln: Verlag Styia, 2000, s. 120-123.

Popelec

Evelína

Sedíc

na trestné lavici špatných činů
koleno padám do prázdnoty nečinů
ruce objímají modlitební knížku černých myšlenek
a obraz mého já
z jasu temní
do obrazu
neznámého mistra

Stříhám své zlovečky
abych dobrovečky mohla česat
na pastvách zelených

28. 3. 2017 *Chudeč rozcestí*

VYROVNAT STEZKY

Formulovat svědectví k tématu POKÁNÍ není jednoduché. Jednoznačně vnímám pokání jako zcela zásadní součást života svého i lidského života obecně. Vše ostatní ale už tak jednoznačně formulovat neumím. Když jsem o pokání přemýšlel, pocítil jsem zahanbení, protože mi došlo, že je to vlastně nepatřičné, neboť pokání se má ČINIT.

Zůstaňme ale ještě chvíli ve výchozím bodě. Chápu správně zadání ankety? Jde o splnění jakéhosi úkolu – tedy formulovat, co chápu pod pojmem pokání? Nebo je to otázka osobní – hraje v mém životě pokání nějakou roli a jakou? Ony se ty otázky nevylučují. Úvodní odstaveček naznačil, že mne ta druhá otázka zaměstnává asi víc. Uvědomuji si ovšem, že bez zodpovědného přístupu k té první otázce bych mohl nejdříve zjistit, že mé domnělé pokání bylo něčím jiným. A pokud jsem tím nenapáchal velkou škodu, mohu za to vděčit jedině Hospodinu.

Hledám oporu pro to, co cítím. Nalézám ji v Matoušově evangeliu 3/2,3. Jan Křtitel říká: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské“ a dále cituje proroka Izaiáše: „Připravte cestu Páně, vyrovnejte mu stezky!“. To první, co při čtení těchto slov výrazně vnímám, je výzva k aktivitě. Ale k jaké aktivitě? Vždyť i cesta do

pekla může být dlážděna dobrými skutky... Ovšem nejen v biblickém textu, ale i v naší víře jde o 'království nebeské'. Jak mám rozumět následnému Křtitelovsko-Izaiášovskému apelu? Mohu v něm najít „klíč“ k pokání, jež mne k Hospodinu přibližuje a ne naopak?

Podle evangelia činím pokání tehdy, když vyrovnávám stezky, po kterých Bůh v Kristu přichází – za mnou, za mými bližními. Ty stezky jsou pokřivené zejména ve mně samotném. Vyznávám, že se často mýlím v hodnocení věcí a zaměřuji ty podstatné se služebnými, že mi pak na ty podstatné nezbyvá dost sil, že mne přemáhá pohodlnost či upřednostnění toho, co je mi příjemné a přináší chvilkové potěšení před tím, co může dávat mému životu opravdovou radost a naději z perspektivy časnosti i věčnosti. Modlím se a prosím: Hospodine – odpusť mi má selhání. Pane Ježíši Kriste – Ty za mnou i po té křivolaké cestě přicházíš. Děkuji Ti za to a prosím – provázej mne na další cestě, dávej mi pevnou víru, která naplní mé dny nadějí, kterou budu umět sdílet slovem i činem se všemi kolem. Amen.

J. E.

O SLUŽBĚ TŘIKRÁT JINAK

K praktickému vyjádření ochoty změnit své smýšlení patří tradičně vedle postu a modlitby také almužna, tedy konání skutků milosrdenství a pomoci druhým. Rád bych vám proto nabídl malé shrnutí toho, čím jsem se v uplynulých letech zabýval. Křesťanská diakonie a charita jako odpověď na potřeby lidí v nouzi se historicky vyvíjí a proměňuje podobně jako pomáhání obecně. Zdá se, že můžeme rozlišit tři základní podoby pomoci v závislosti na stupni vývoje a uspořádanosti společnosti – a zároveň je přiřadit i podobám charitativní činnosti církve v minulosti i dnes. V nejstarších dobách tvořily společnost vlastně jen přehledná a jasně ohraničená společenství rodin a kmenů. Pomoc v nich probíhala na principu **darů**. Co je komu třeba, bylo zjevné, a lidé si pomáhali bezprostředně a vzájemně. Každý věděl, že jeho přežití je závislé na druhých a že jestliže pomohu dnes já druhému, mohu očekávat, že příště pomůže on mně. Tedy pomoc jako spontánní a přirozená aktivita.

S rozvojem společnosti se její uspořádání stává složitějším a pomoc už jednotlivec nemůže samozřejmě očekávat. V rozvinutých kulturách – a zde můžeme myslet třeba na evropský křesťanský středověk – je proto pomoc třeba odůvodnit. Pomoc se stává etickým příkazem. Začíná být chápána jako dobrý skutek a její formou se stává **almužna**. Tento pojem známe z Bible, kde v evangeliu spolu s postem a modlitbou označuje „skutky spravedlnosti“. Almužna doslova znamená milosrdenství, ovšem v souvislosti s rozvrstvenou středověkou společností se stává označením pro pomoc, která je hierarchicky uspořádána. Pomáhá se shora dolů. Ten, kdo má vyšší společenské postavení a dostatek majetku, se sdílí s tím, kdo stojí vespod společnosti. Toto jednání chápe jako svou náboženskou a morální povinnost.

Tatam je vzájemnost pomoci ve společenství. Almužna je pouze jednosměrnou aktivitou. Aspoň v materiálním slova smyslu. Z duchovního hlediska tu vlastně určitá vzájemnost stále působí. Poskytovatel totiž od příjemce almužny očekává, že se za něj bude modlit. A to pro bohatého není zanedbatelná skutečnost, protože věří, že chudý se svou přímluvou za jeho spásu má k Bohu blíže než on.

S příchodem moderní doby se však i tato podoba ukazuje jako nedostatečná. Společnost se stává tak komplikovanou, že nelze spoléhat pouze na to, že se člověku v nouzi dostane pomoci v podobě almužny jako projevu něčího milosrdenství. Je třeba zajistit, aby bylo možné pomoc v určitých situacích očekávat, je třeba ji garantovat. Tak chápe svůj úkol zejména sociální stát, který vnímá svou odpovědnost za sociální smír ve společnosti. Pomoc se tak stává **odbornou činností**. Vznikají samostatné obory praxe i vědecké reflexe v podobě např. zdravotnictví nebo sociální práce. Zajištění péče už nezávisí na dobročinnosti, nýbrž na činnosti organizací s jasně definovanými programy, rozpočtem a zaměstnanci.

Je zřejmé, že na základě tohoto vývojového pohledu snadno najdeme jeho průměty v oblasti křesťanské pomoci: vzájemnou pomoc v prvokřesťanských obcích, rozvinutou praxi almužny i organizovanou charitativní práci např. v rámci Diakonie. Samozřejmě tyto podoby pomoci nenajdeme v čisté podobě. Už v raných formách

diakonie v křesťanských sborech najdeme znaky organizovanosti, pro moderní pomoc Diakonie je důležitá dobročinnost (např. v podobě kampaně Voda pomáhá) a almužnu najdeme již v Bibli. Vnímát propojení těchto základních podob pomoci mi přijde velmi důležité. Dar, almužna a moderní pomoc nepředstavují pouze určité historické vývojové fáze, ale tvoří i dnes mnohvrstevnou jednotu. Bylo by ošidné spoléhat pouze na podobu pomoci, která je v naší době dominantní a pro ni charakteristická. A to je práce organizací včetně těch křesťanských. Ovšem stále platí, že pomáhat se má vždy tím nejpřirozenějším způsobem. Až v případě, kdy “na to síly nestačí”, je třeba podnitit pomoc na “vyšší úrovni”. Práce charitativních organizací a různých neziskovek má jistě smysl, ale nesmíme zapomenout, že základní podobou pomoci zůstává i nadále vzájemná mezilidská pomoc, které se můžeme učit v prostředí rodiny, přátel nebo církve, ale která vlastně ani zvláštní náboženské odůvodnění nepotřebuje. Druhým také někdy může prospět naše osobní nasazení v podobě času, zájmu nebo peněz. Pokud se nejdostupnější podobou pomoci stávají sociální služby, pak je to příznakem určité sociální nemoci společnosti. A pokud budeme také v církvi akcentovat pouze práci Diakonie či Charity, jakkoli je jistě potřebné ji podporovat, a zapomeneme na vzájemnou solidaritu ve sboru a význam a smysl osobního skutku milosrdenství, pak i my jsme ohroženi touto nemocí.

- kš -

Směr mi dej ať nebloudím

H. Zwingli 1535

1. Směr mi dej, ať ne - blou - dím, tmou ať pří - mo vést se dám. Dál před

dá - bla řá - dě - ním svou mi -- lo - stí mne sám, Pa - ne můj, chraň.

2. Z trůnu srážej lidskou zášť, moc odnímej léčkám zlých.
Slávy své zahlednout zář dej věrným svým,
když jdou po cestách tvých.
3. Jméno tvé ať slaví svět, víru stálou obnovuj.
Zvěst o díle tvém chci nést, když svírá strach,
ať smím slyšet hlas tvůj.

H. Zwingli / M. Esterle 2020

Poutník. Vydává Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Chrástu.

Řídí redakce ve složení **Michaela Nováčková** (novackovamisa@seznam.cz), **Tomáš Živný**, **Karel Šimr**. Sazba, grafika: **Petr Vrobel**.

Tohle číslo vyšlo v březnu 2020. Ke stažení na: chrast.evangelnet.cz